

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

MATTEO RICCI I LA MISSIÓ JESUÏTA ELS MENTORS DE RADA I RICCI

Els frares i els jesuïtes van prendre camins diferents a la Xina. Però va ser així des del principi? Fem una ullada a les similituds i a les diferències entre dues figures prominents a la història de la Xina del segle XVI, Martín de Rada, un frare agustí, i Matteo Ricci, un jesuïta.

En primer lloc, hi ha una gran diferència en el temps: Rada va estar només 45 dies a la Xina; Ricci, 27 anys. Aquesta diferència mostra el marc amb què van endinsar-se a la Xina. **Martín de Rada era part d'un projecte colonial que tenia ramificacions religioses, mentre que Ricci era part d'un projecte religiós amb només una vaga dependència inicial al Padroado portuguès.** El context colonial de Rada implicava que tenia molts fronts per atendre: les seves cartes revelen una dedicació intensa als problemes de les Filipines i la constant i esgotadora confrontació amb els colons castellans. Rada també estava sotmès als capricis dels governadors, que requerien els seus serveis per establir la posició geogràfica de les illes que pretenien ocupar. Va ser a instàncies **d'un governador que Rada va ser enviat a Borneo, on va morir.** En comparació, els moviments de Ricci eren molt més lliures i amb dedicació exclusiva a establir una missió cristiana a la Xina.

Mirant els seus retrats, els dos homes són molt diferents. Rada vesteix el seu hàbit monàstic, mostra una tonsura distintiva i porta un petit breviarí a la mà. Tots els altres objectes es relacionen amb les seves activitats científiques: un parell de llibres amb figures aparentment geomètriques, un globus i unes ulleres.

Per altra banda, Ricci **vesteix una túnica de seda fosca d'erudit confucià, mostra la barba abundant que dóna respectabilitat als oficials antics, porta el cap cobert i oculta les seves mans dins de mànigues ondulants en senyal de respecte. L'únic element que l'acompanya és l'anagrama de la Companyia de Jesús.** Des d'una perspectiva xinesa, Ricci és un d'ells i Rada, un estranger.

Els seus superiors religiosos directes, Alonso de Veracruz, al cas de Rada, i Alessandro Valignano, en el de Ricci, són ben diferents. Ambdós provenen de famílies riques, com era habitual entre els missioners del segle XVI; ambdós tenien un caràcter ben enèrgic; ambdós van

viure vides ben llargues i ambdós estaven ben immersos en el treball missioner. Però veien les **missions des d'angles ben diferents.**

Alonso de Veracruz era un home devot a la cultura i a la justícia social. Ell mateix era un escriptor prolífic, interessat especialment en qüestions teològiques, filosòfiques i científiques. Va establir la primera biblioteca a Mèxic, encarregant seixanta caixes de llibres i complementant-les amb un conjunt impressionant d'instruments científics. Veracruz també era un defensor apassionat dels indis. Defensava que només si corregien els seus abusos, els espanyols guanyarien el dret a quedar-se a les Índies. La posició de Rada respecte a la colonització espanyola de les Filipines era exactament la mateixa.

Valignano era un home ben diferent. Menyspreava **completament la gent d'Àfrica, considerant-los inferiors per naturalesa, i l'incomodaven les cultures tribals índies. Pensava que només la gent molt civilitzada i blanca d'Àsia Oriental, els japonesos i els xinesos, eren aptes per al seu projecte missioner.**

La seva genialitat es **basava en l'organització i l'administració. Era extremament actiu al Japó, promovent la participació jesuïta en el comerç entre Macau i el Japó, organitzant el control administratiu de Nagasaki per a la Companyia de Jesús, enviant l'ambaixada japonesa a Europa** i convencent el Papa per donar drets exclusius als jesuïtes per evangelitzar el país. Va començar la missió xinesa escollint a Ruggieri i a Ricci com els més aptes. Va idear una **estratègia d'adaptació cultural** i va encoratjar Ricci a estudiar la llengua, els clàssics xinesos i els costums culturals dels mandarins. I es va assegurar que tota la Companyia de Jesús donés suport a la missió i fes tot allò necessari perquè tingués èxit.